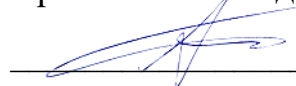

ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ
КАФЕДРА ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕХАНІЧНОЇ
ІНЖЕНЕРІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри транспортних
технологій та механічної інженерії
Протокол № 1 від «3» вересня 2025 р.

 Андрій БУКЕТОВ

СИЛАБУС З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Управління ризиками на транспорті

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузь знань: J «Транспорт та послуги»

Спеціальність: J5 «Морський та внутрішній водний транспорт»

Освітньо-наукова програма: Транспортні технології: експлуатація, ремонт
та управління рухом засобів водного транспорту

Семестр / курс навчання: третій / другий

Статус освітнього компонента: обов'язковий

Форма навчання: очна

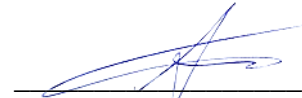
Херсон 2025 р.

Силабус освітнього компонента (ОК) «Управління ризиками на транспорті» розробив: д.т.н., проф. Шарко О.В.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-наукової програми

Андрій БУКЕТОВ
ПІБ

підпис

Завідувач аспірантурою та докторантурою

Едуард АППАЗОВ
ПІБ

підпис

Наукове товариство студентів (слухачів), аспірантів, докторантів, молодих вчених

Протокол № 1 від «8» вересня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва ОК	Управління ризиками на транспорті
Викладач	д.т.н., проф. Шарко О.В.
Контактний номер викладача	(066)0885322
E-mail викладача	avssharko@gmail.com
Код ОК з освітньої програми	ОК 15
Обсяг ОК	4 кредити / 120 годин (56 годин аудиторних занять. З них 28 годин лекцій, 28 годин практичних занять, 64 години самостійної роботи).
Посилання на сайт	https://mdl.ksma.ks.ua/course/index.php?categoryid=984
Час проведення занять, консультацій	3 семестр
Передреквізити і постреквізити ОК	«Іноземна мова (англійська) для академічних цілей», «Інформаційні технології в науковій діяльності», «Ремонт засобів транспорту з використанням нових технологій та матеріалів», «Методи діагностики, контролю надійності транспортних систем та засобів», «Логістика на водному транспорті».
2. Анотація до курсу	
<p>Передбачено надати загальні уявлення про роль і місце ризиків на транспорті, методи моделювання транспортних технологій, методи відбору факторів моделювання та експериментів, програми управління ризиків у транспортних технологіях.</p> <p>Вивчення ОК «Управління ризиками на транспорті» сприяє розширенню наукового світогляду, підвищенню загальної наукової культури та розвитку мислення та забезпечує знання, необхідні для розуміння основних прийомів та методів управління ризиками у сфері транспортних технологій, з якими аспіранту доведеться зустрічатися у своїй фаховій діяльності.</p> <p>При викладанні ОК враховуються особливості навчального плану підготовки з даного напрямку, вимоги безперервності і наступності знань з моделювання, ідентифікації складних об'єктів при вивченні спеціальних ОК.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
Метою ОК є освоєння та розуміння здобувачами основних теоретичних знань та практичних навичок з основ методології оцінювання та управління ризиками на транспорті.	
4. Результати навчання (компетентності) та методи їх вимірювання	
Здатність узагальнити плани управління матеріальними ресурсами для забезпечення наукових досліджень у сфері транспортних систем та технологій і дотичних міждисциплінарних напрямках. Вміння складати плани оперативного та тактичного управління дослідницькою діяльністю у сфері транспортних систем та технологій, використовувати сучасні інструменти для реалізації дослідницьких задач. Вміння розробити стратегічні плани щодо сфер застосування науково-дослідних розробок при реалізації наукових проєктів, організовувати їх впровадження. Уміння аргументувати нестандартні рішення в критичних ситуаціях. Уміння передбачати можливості для успішної реалізації інноваційних ідей, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. Здатність допомагати колегам у формальній та неформальній обстановці. Застосувати відповідні стратегії прийняття управлінських рішень залежно від умов функціонування транспортних засобів. Вміти прогнозувати потенційні наслідки прийняття управлінських рішень у галузі водного транспорту. Бути обізнаним щодо актуальних досліджень у сфері експлуатації водного транспорту, сучасних джерел інформації та інших наукових ресурсів, які є релевантними для використання у сфері водного транспорту.	

Методи їх вимірювання.

Для оцінювання успішності здобувачів використовується рейтингова система, яка передбачає розподіл балів за виконання всіх запланованих видів робіт. Це, зокрема: виконання та захист практичних робіт; заохочувальні бали (наукова, позапланова робота); виступ в аудиторії з тематикою, що відповідає плану ОК.

Формою підсумкового контролю є залік. Здобувачі допускаються до складання заліку за умови виконання усіх теоретичних та індивідуальних робіт з ОК.

5. План вивчення ОК

№ З/п	Назва теми	Форма організації навчання та кількість годин			Самостійна робота, кількість годин
		Лекційне заняття	Лабораторне заняття	Практичне заняття	
1	Тема 1. Сутність та види ризиків	2	–	–	2
2	Тема 2. Виникнення ризиків на транспорті в умовах невизначеності	2	–	–	4
3	Тема 3. Передумови аналізу ризику у транспортних процесах	2	–	–	4
4	Тема 4. Методологія оцінювання ризиків у транспортних технологіях	4	–	–	4
5	Тема 5. Управління ризиками у сфері транспортних технологій	4	–	–	4
6	Тема 6. Моделювання ризикових ситуацій на транспорті	4	–	–	4
7	Тема 7. Організація управління ризиками	4	–	–	4
8	Тема 8. Оцінка безпеки транспортних систем на основі теорії ризику	2	–	–	4
9	Тема 9. Основні способи регулювання ризиків	2	–	–	4
10	Тема 10. Технологія вибору стратегій управління	2	–	–	4
11	Тема ПЗ 1 Застосування методу варіаційного аналізу	–	–	4	4

	ризиків у сфері транспортних технологій				
12	Тема ПЗ 2. Використання імовірнісного методу аналізу ризиків	—	—	4	2
13	Тема ПЗ 3. Використання метода-коефіцієнту оцінювання системних ризиків	—	—	6	4
14	Тема ПЗ 4. Експертні методи оцінювання ризиків на транспорті	—	—	6	4
15	Тема ПЗ 5. Використання матриць в оцінюванні альтернативних рішень	—	—	4	6
16	Тема ПЗ 6. Критерії прийняття ризикових рішень в умовах високої ентропії	—	—	4	6
Разом годин		28	—	28	64

6. Графік самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1.	Підготовка до поточних аудиторних занять	4	Лютий – травень	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Комбінований.
2.	Оформлення звітів індивідуальних робіт	40	Лютий – травень	Підготовка до захисту індивідуальних робіт. Письмовий.
3.	Наукова робота	10	Лютий – травень	Підготовка наукових публікацій, участь у наукових студентських конференціях та семінарах.
4.	Пошуково-аналітична робота	10	Лютий – травень	Використання кількох методів

				проведення розрахунків при виконанні запропонованих індивідуальних робіт. Письмовий.
Разом		64	-	-

7. Рекомендована література

Основна:

1. Букетов А.В. Ідентифікація і моделювання технологічних об'єктів та систем: навчальний посібник. - Тернопіль: СМП «Тайп», 2009. 260с.
2. Гуменюк В.Я., Міщук Г.Ю., Олійник О.О. Управління ризиками: навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2009. 156 с.
3. Інжиніринг криз та ризиків транспортних послуг: кол. моногр. / В.М. Самсонкін, І.В. Ніколаєнко, Ю.В. Булгакова та ін.; за ред. В.М. Самсонкіна та І.В. Ніколаєнко. - Київ: Талком, 2021. 312 с.
4. Клевцов К.М., Букетов А.В., Шарко О.В. Логістична система водного транспорту України: навчальний посібник. – Херсон: ТОВ Науковий парк ХДМА «Інновації морської індустрії», 2022. 277 с.
5. Ткаченко І.О. Ризики у транспортних процесах: навчальний посібник. - Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 114 с.

Допоміжна:

1. Андрійчук В.Г., Бауер Д. Менеджмент: Прийняття рішень і ризик: навчальний посібник – Київ: Київський національний економічний університет, 1998. 314 с. (С. 292 - 309).
2. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці і підприємстві: монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 480 с.(С. 300-363; 401-470).
3. Клевцов К. М., Букетов А. В., Шарко О. В., Сапронов О. О. Інтегральна оцінка ризиків виникнення надзвичайних ситуацій у морських вантажних перевезеннях. *Проблеми тертя та зношування*, 2023, 2(99), С. 97-112. DOI: 10.18372/0370-2197.2(99).
4. Клевцов К.М., Букетов А.В., Сапронов О.О., Шарко О.В., Васильченко Г.Ю., Соценко В.В., Онишко Д.М. (2024) Аналітичний розрахунок оцінок ризику морських та мультимодальних еколого-орієнтованих перевезень з урахуванням надійності роботи технічних засобів та кермового управління судном у разі виникнення надзвичайних ситуацій в Україні. *Прикладні питання математичного моделювання*. Том 7, № 1 (2024). С. 93-109 DOI: <https://doi.org/10.32782/mathematical-modeling/2024-7-1-9> URL: <https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/ppmm/article/view/683/653>
5. Шарко О., Букетов А., Клевцов К., Сапронов О., Акімов О. (2023) Моделювання транспортно-логістичних схем вантажних перевезень в умовах глобальних ризиків. *Проблеми тертя та зношування*. №3 (100). 2023. С.94-105. DOI: [https://doi.org/10.18372/0370-2197.3\(100\).17899](https://doi.org/10.18372/0370-2197.3(100).17899) ISSN:0370-2197
6. Шарко О. В., Мовчан П. В. Управлінські рішення щодо розвитку транспортних технологій в умовах невизначеності та ризику. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми сталого розвитку морської галузі (PSDMI – 2023), 22.11.2023, Kherson, Ukraine. р. 89 URL: https://ksma.ks.ua/wp-content/uploads/2024/01/14.12.23_PSDMI-%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A-2023-%D0%BE%D1%81%D1%82-1.pdf
7. Sharko O.V., Doroshenko O.S., Zhyshchynskyi Y. S. Improving the efficiency of transport logistics in conditions of uncertainty and risk. Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні інформаційні та інноваційні технології на транспорті».

MINTT-2025. 28–30 травня 2025 року, Одеса, Україна, pp. 245-248 (2025).
<https://ksma.ks.ua/wp-content/uploads/2025/05/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D0%9C%D0%86%D0%9D%D0%A2%D0%A2-2025-%D1%80..pdf>

8. Павленко П.М., Філоненко С.Ф., Чередніков О.М., Трейтяк В.В. Математичне моделювання систем і процесів: навч. посіб. – К. : НАУ, 2017. 392 с.

9. Томашевський В.М. Моделювання систем. – К.: Вид-во «BHV», 2005. 352с.

Інтернет-джерела:

1. https://ksma.ks.ua/wp-content/uploads/2025/05/%D0%9E%D0%9D%D0%9F_275_2025.pdf

2. <https://doi.org/10.1016/j.oceaneng.2020.107960>.

3. <https://metrology.com.ua/ntd/skachat-iso-iec-ohsas/iso/dstu-iso-guide-73-2013/>

4. https://jurliga.ligazakon.net/news/120978_rizik-vd-dylnost-u-sfer-bezpeki-na-vodnomu-transport-otsnyuvatimetsya-po-novomu

5. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0029801823009617>

6. https://people.maths.bris.ac.uk/~madjl/course_text.pdf

7. <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100426.pdf>

8. Контроль і оцінка результатів навчання

III семестр

Елементи навчальної діяльності	Кількість занять	Максимальний бал	Всього балів за семестр
Виконання та захист практичних робіт	6	15	90
Виступ в аудиторії з тематикою, що відповідає плану ОК	1	10	10
Всього максимум за семестр			100

Формою підсумкового контролю є залік. Здобувачі допускаються до складання заліку за умови виконання усіх теоретичних та індивідуальних робіт з ОК.

9. Політика ОК

Згідно з політикою доброчесності науковця та на основі положення про академічну доброчесність у ХДМА СМЯ 04-160-2019 здобувач доктора філософії повинен виконати наступні вимоги: ефективно використовувати потенційні можливості та зовнішні ресурси для досягнення поставленої мети курсу. Не допускати плагіату та самоплагіату у своїх працях. Не пропускати аудиторні заняття. Завчасно приходити на заняття не користуватися під час занять мобільним телефоном (запізнення і користування телефоном відпрацьовуються написанням реферату). Самостійно працювати з довідковою та навчально-методичною літературою. Інтерпретувати спеціальні терміни з управління ризиками на транспорті.